לימד על [א]חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד או אינו אלא ליום ולילה כשהוא אומר [1]ביום הראשון (לבקר) הרי בקר שני אמור או אינו אלא בקר ראשון ומה אני מקיים חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד חוץ מזו כשהוא אומר בו [2]אם נדר או נדבה לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לב' ימים ולילה א' אמר מר או אינו אלא בקר ראשון הא אמרת כשהוא אומר ביום הראשון (לבקר) הרי בקר שני אמור ה"ק או אינו אלא בשתי חגיגו' הכתוב מדבר אחת חגיגת י"ד ואחת חגיגת ט"ו וזו לבוקרה וזו לבוקרה הדר אמר אלא דקי"ל תגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד א"כ אם נדר או נדבה במאי אי חגיגת י"ד הא כתיב בה יום ולילה אי חגיגת ט"ו הא כתיב בה יום ולילה אלא האי לחגיגת ט"ו והאיך כוליה קרא לחגיגת י"ד לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד טעמא דכתיב ביום הראשון לבקר דמאי בקר בקר שני הא כל היכא דכתיב בקר סתמא בקר ראשון ואע"ג דלא כתב ביה ראשית:

מתני' הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת חייב עליו חטאת [ב]ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח אם אינן ראויין חייב ואם ראויין הן רבי אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע [ג]פוטר א"ל ר' אליעזר מה אם הפסח שהוא מותר לשמו כששינה את שמו חייב זבחים שהן אסורין לשמן כששינה את שמן אינו דין שיהא חייב א"ל ר' יהושע לא אם אמרת בפסח ששינהו בדבר אסור תאמר בזבחים ששינן בדבר המותר א"ל ר"א [ד]אימורי ציבור יוכיחו שהן מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב א"ל ר' יהושע לא אם אמרת באימורי ציבור שיש להן קצבה תאמר בפסח שאין לו קצבה רבי מאיר אומר אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור [ה]שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו לערלין ולטמאין חייב לאוכליו ושלא לאוכליו למנויו ושלא למנויו למולין ולערלים לטמאין ולטהורין פטור שחטו ונמצא בעל מום חייב (א)[ו]שחטו ונמצא טריפה בסתר פטור שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם או שמתו או שנטמאו פטור מפני ששחט ברשות: **גמ'**

במאי

או אינו אלא ליום ולילה. דהאי בקר בוקרו של ט"ו קאמר: **כשהוא אומר ביום הראשון (לבקר).** מכלל דנאכלת כל יום הראשון של יום טוב וקאמר לבקר דלא תלין עד בקר שני: **או אינו אלא בקר ראשון.** לקמיה פריך היכי תיסק אדעתין למימר תו הא אמרת ביום הראשון חד ולבקר תרי: **ומה אני מקיים חגיגה הנאכלת לשני ימים.** דנפקא לן מקרא אחרינא דיש חגיגה נאכלת לשני ימים ולקמן מפרש היכא אשכחן ובאיזו חגיגה אני מקיימה בשאר חגיגות חוץ מזו: **כשהוא אומר אם נדר.** באכילת שלמים שני ימים אם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת וגו' הרי שני ימים ולילה שביניהם והוה ליה למיכתב נדר (א) ונדבה אם נדר למה לי ריבה אף שלמי חובה לאכילת שני ימים: **לימד על חגיגת י"ד כו'.** (ב) ולקמן מפרש במאי מישתמע ליה והשתא מפרש לה למתניתא והדר אסיק אתקפתי' דתנא לבשר לא בעי ראשית: **הכי קאמר או אינו.** אלא ליום ולילה והאי דכתב ביום הראשון לבוקר מילתא אחריתי היא ובשתי חגיגות דיבר הכתוב חגיגת ארבעה עשר וחמשה עשר זו לבוקרה וזו לבוקרה והכי משמע קרא לא ילין מבשר חגיגת י"ד אשר תזבח בערב וסתם לינה לבוקרה משמע ומאותה שתזבח ביום הראשון דהיינו חגיגת חמשה עשר לא ילין לבוקר של ששה עשר: **הדר אמר.** תנא ומה אני מקיים חגיגה הנאכלת לשני ימים חוץ מזו כלומר באיזו חגיגה חוץ מזו אני מקיים את אשר אני מוצא שנאכלת לשני ימים הרי השוית את כולן והיכן אני מוצא כשהוא אומר אם נדר הרי מצאתי שיש חגיגה נאכלת לשני ימים ואיזו היא על כרחיך לימד על חגיגת י"ד כו' והאיך לימד דעל כרחיך אי נמי אם נדר בחגיגת ט"ו משוית ליה דקילא דאינה באה עם הפסח שמעת בה מיהא דנאכלת לשני ימים וביום הראשון לבקר על כרחיך לאו אחגיגת ט"ו קאי אלא אאשר תזבח בערב ולימד שתאכלנה כל יום הראשון עד בקר שני: **האי לחגיגת חמשה עשר.** אם נדר: **והאיך כולי'.** ביום הראשון כדפרישי': **וטעמא דכתיב כו'.** השתא מפרש אתקפתיה דאילו תנא לבשר לא בעי ראשית אי לא כתיב ביום הראשון ולבוקר דמשמע תרי הוה אמינא בקר ראשון ואע"ג דבבשר קאי דקיל וכל שכן בקר דכתיב גבי חלב חגי (שמות כג) דלא בעי ראשית והאי דסמכינהו קרא מילתא אחריתי דרוש בה: **מתני' הפסח ששחטו בשבת שלא לשמו.** וכסבור כשם שמותר לשמו כך מותר שלא לשמו: **חייב חטאת.** שחילל שבת בשוגג: **אם אינן ראויין.** לפסח כגון עגל או איל בן שתי שנים או נקבה חייב עליו חטאת אם נעלמה ממנו שבת או כסבור שמותר לשחוט אחרים לשם פסח בשבת דהאי לאו טועה בדבר מצוה הוא דהכל יודעין שאין זה כשר לפסח: **ואם ראויין הן.** כגון שהוא שה בן שנה של שלמים ששחטו לשם פסח למתוך שטרוד ובהול לשחוט פסחו טעה בזה ולא זכר שהקדישו לדבר אחר: **ר' אליעזר מחייב חטאת.** אע"פ שטעה בדבר מצוה: **ור' יהושע פוטר.** דקסבר טעה בדבר מצוה ועשה מצוה כל דהו פטור מחיוב חטאת שבה וזה עשה מצוה שהקריב קרבן וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשירין ואף הנשחטין לשם הפסח ר' יהושע מכשיר להו בפרק תמיד נשחט (לעיל סב:): **מה אם פסח שמותר.** לשוחטו בשבת לשמו שינה את שמו מודית לי דחייב חטאת כדקתני לעיל: **ששינהו בדבר האסור.** ששחטו לשם קרבנות אחרים שאסורין לשוחטן בשבת: **ששינן בדבר המותר.** ששחטן לשם פסח שמותר לשוחטו בשבת: **אימורי ציבור.** קרבנות האמורין בציבור בשבת כגון תמידין ומוספין יוכיחו שמותרין לשוחטן לשמן והשוחט שאר זבחים לשמן בשבת חייב: **שיש להן קצבה.** שאינו רואה אחרים הרבה עסוקין בשחיטתן וכיון שנשחט התמיד יודע הוא שאין צריך לשחוט עוד הלכך אין זה טועה אלא שוגג דלא היה לו לטעות בדבר: **תאמר בפסח שאין לו קצבה.** שהכל צריכין לכך והרי הוא רואה את אחרים הרבה עוסקין בכך וטרוד להתעסק במצוה ואפילו שחט הוא פסחו כבר ומצא זבח זה עומד בעזרה וכסבור שהוא פסח ושחטו לשם מי שהוא וטעה על כך הלכך טועה בדבר מצוה הוא: **ר' מאיר אומר.** השוחט אחרים כל שבתות שנה לשם אימורי ציבור פטור: **שחטו בשבת שלא לאוכליו.** דפסח פסול הוא ונעלמה ממנו שבת או כסבור שכשר: **שלא לאוכליו.** לחולה ולזקן חייב חטאת דלא ניתנה לידחות שבת אצל שחיטה זו: **לאוכליו ושלא לאוכליו וכו' פטור.** דהא פסח כשר הוא כדתנן בתמיד נשחט (לעיל סא.) דמקצת אוכלין לא פסלי: **שחטו ונמצא בעל מום חייב.** דשוגג הוא ולא אנוס דהוה ליה לבקוריה: **שמשכו הבעלים את ידם.** ממנו קודם שחיטה ונמנו על אחר: **או שמתו או שנטמאו.** דעכשיו לא ניתנה לידחות שבת אצלו: **פטור.** שאנוס הוא דלא היה יודע שכן ולא היה לו לבדוק על כך: **גמ'**

אי

לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד. תימה לר"י דתניא בסוף פרק כל הפסולים (זבחים לו.) ובשר זבח תודת שלמיו למדנו תודה שנאכלת ליום ולילה מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח ת"ל שלמיו ופי' בקונ' התם שלמים הבאים מחמת פסח היינו חגיגת י"ד והשתא ההיא ברייתא כמאן דלתנא דשמעתין נאכלת לשני ימים ולכן תימא (לעיל ד' ע.) נמי דנאכלת ליום ולילה נפקא ליה מדהוקש לפסח והתם נפקא ליה מדכתיב זבח תודת שלמיו על כן נראה לר"י דשלמים הבאים מחמת פסח דקתני התם היינו מותר הפסח שקרב שלמים והשתא אתי שפיר דלקמן פרק האשה (ד' פט.) אמרינן דמותר הפסח נאכל ליום ולילה ומנא לן אי לא מקרא דהתם ובת"כ בפרשת צו את אהרן משמע בהדיא כפי' ר"י דדריש התם האי קרא דבשר זבח תודת שלמיו לשלמים הבאים מחמת פסח ובתר הכי מייתי ההיא דשמעתין ודריש מלא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב וגו' בחגיגה הבאה עם הפסח הכתוב מדבר שתאכל לשני ימים ולילה אחד אלמא משמע דההיא דלעיל איירי במותר הפסח שקרב שלמים:

והאיך כוליה קרא לחגיגת י"ד. תימה לרשב"א כיון דכולי' קרא בחגיגת י"ד איירי ומאי בקר בקר שני א"כ תאכל לשני ימים ושני לילות דקרא משמע שלינה נפסלת עד בקר שני אבל ליל בקר שני נאכלת:

כל היכא דכתב בקר סתמא בקר ראשון. תימה לר"י דבסוף ערבי פסחים (לקמן קכ:) דריש בקר בקר שני אף על גב דכתיב סתמא:

שמעת

עין משפט
נר מצוה

א [מיי' פי"ו מהל' קרבן פסח הל' יג]:
לז ב ג מיי' פ"ב מהל' שגגות הלכה יב ופ' ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין הלכה יב:
לח ד מיי' פ"ב מהל' שגגות הלכה יג:
לט ה שם הלכה יג:
מ ו שם הלכה י:

רבינו חננאל

לימד על חגיגת י"ד שנאכלין לשני ימים ולילה אחד כו'. אמר מר או אינו אלא בקר ראשון והא אמרת כשהוא אומר ביום הראשון לבקר הרי בקר שני אמור. אמרי הכי קאמר או אינו אלא בקר ראשון ובשתי חגיגות הכתוב מדבר אחד חגיגת ארבעה עשר ואחד חגיגת ט"ו וזו לבוקרה וזו לבוקרה. הדר אמר אלא חגיגה דתנינן חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד נימא חוץ מזו ורבינא כנדר אם נדבה הוא הא פשטת דכתיבי בהאי קרא תרתי חגיגות ותרוייהו ליום אחד. אלא ודאי האי דכתיב ביום הראשון לבקר לא בא אלא ללמד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד ושעמא דכתב רחמנא ביום הראשון לבוקר הא לא כתב רחמנא ביום הראשון דמשמע בקר של יום שהוא אחר יום ראשון, הוה אמינא מאי בקר בבקר ראשון ואף על גב דלא כתיב ראשית וקשיא לרב כהנא. אבל שלמים הבאים מחמת פסח אין נאכלין אלא ליום אחד דתניא בתורת כהנים ובשר זבח תודת שלמיו הרי זה בא ללמד שיהו נאכלין ליום אחד, אין לי אלא תודה לחמה מנין ת"ל קרבנו, ומנין לרבות הולדות והתמורות ת"ל ובשר, ומנין לרבות חטאת ואשם ת"ל זבח, ומנין לרבות שלמי נזיר ושלמים הבאים מחמת הפסח ת"ל שלמיו. מתני' הפסח ששחטו שלא לשם פסח או לשם שלמים [נ"א: אלא לשם שלמים] בשבת חייב עליו חטאת כו'.

מסורת הש"ם

א) [עי' תוס' לקמן עג. ד"ה שחטו].

תורה אור השלם

1. וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא יָלִין מִן הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבֹּקֶר: דברים טז ד
2. וְאִם נֶדֶר אוֹ נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת זִבְחוֹ יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל: ויקרא ז טז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כשהוא אומר וכו' למיכתב נדר או נדבה: (ב) שם ד"ה לימד וכו' לקמיה מפרש במאי:

מוסף רש"י

שלא לאוכליו. לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול כזית ואין מנויין אחרים אלא הן (לעיל ס.). ושלא למנויו. נימנו עליו חבורה זו ושחטו לשם חבורה אחרת (שם). לערלין. ישראל שמתו אחיו מחמת מילה והן פסולין מלאכול פסח, דכתיב כל ערל לא יאכל בו (שם). ולטמאין. נמי אסורים בקדשים וכרת הן על אכילתן (שם).